

Dlaczego nie należy lekceważyć dbania o zęby mleczne

Wady wymowy, zahamowanie wzrostu kości oraz niepotrzebny ból – to tylko niektóre z nieprzyjemnych następstw braku odpowiedniej opieki nad mleczakami malucha. Część rodziców błędnie sądzi, że nie warto przejmować się zębami mlecznymi, skoro i tak wypadną. Ortodonta Kamila Wasiluk z warszawskiego Centrum Medycyny Nowoczesnej Triclinium, autorka bloga Mama Ortodonta, przestrzega przed takim podejściem. Przedwczesna utrata zębów mlecznych, czyli na 3-4 lata przed terminem ich fizjologicznego wypadnięcia, prowadzi do przykrych konsekwencji w dorosłym życiu – stłoczeń zębowych czy różnego rodzaju wad zgryzu.

Zęby mleczne mają specyficzną budowę i są bardzo podatne na próchnice. Ich przedwczesne wypadanie jest najczęściej spowodowane zaawansowaną próchnicą bądź urazami mechanicznymi. – *Jeśli mleczaki zaczynają się psuć, szybko dochodzi do zapaleń miazgi, a wtedy łatwo o stany zapalne z powikłaniami okolic tkanek okołowierzchołkowych czy ropnie – tłumaczy dr Kamila Wasiluk. Dodatkowo zaznacza, że w takich przypadkach często nie da się przeprowadzić leczenia kanałowego. – Pozostaje jedynie ekstrakcja, czyli usunięcie zęba. Już cały ten proces bólowo-zabiegowy naraża malucha na wiele nieprzyjemności i warto go przed nim uchronić.*

Przyczyny utraty mleczaków

Do utraty zęba mlecznego najczęściej dochodzi przez **próchnicę wczesnego wieku dziecięcego**. Schorzenie to może występować pod różnymi postaciami. Niewłaściwy sposób karmienia niemowlaka może doprowadzić do pojawienia się **próchnicy butelkowej**. Jeśli maluch zasypia z butelką w buzi, bądź po wybudzeniu w nocy podaje się mu modyfikowane mleko czy słodkie herbatki, to w trakcie snu rozwijają się w jego buzi bakterie z rodziny streptokoków. To właśnie one

przyczyniają się do powstania tej odmiany schorzenia.

U starszych, dwu- i trzyletnich dzieci, występuje z kolei **próchnica okrężna**. Jest to tzw. wczesna postać choroby próchnicowej o ostrym przebiegu. Najpierw zaczyna atakować zęby przednie, najczęściej w szczęce i symetrycznie po obu stronach, a później prowadzi do powikłań ze strony miazgi. Ząb ze zniszczoną koroną nie nadaje się do leczenia kanałowego i musi zostać usunięty. Pozostawienie zęba mlecznego tak mocno zniszczonego próchnicą jest niebezpieczne, bo stanowi ono ognisko zapalne w jamie ustnej dziecka.

Drugą, bardzo częstą przyczyną utraty zęba mlecznego, są **urazy w dzieciństwie**. Nierzadko podczas upadku dziecka wypadają zęby. – *Jednym z głównych powodów jest to, że budowa siekaczy mlecznych jest zupełnie inna niż siekaczy stałych. Są one mniejsze, mają krótkie korzenie, a kości szczęk mają budowę bardziej gąbczastą* – wyjaśnia ortodonta Triclinium. Podkreśla również, że w pewnych okresach wiekowych dzieci są bardziej narażone na urazy. – *Pierwszy i drugi rok życia to czas, kiedy dopiero uczą się chodzić, jednak im starsze dziecko, tym częstotliwość urazów wzrasta. Później, w wieku od czterech do sześciu lat, pojawiają się kolejne aktywności: gra w piłkę, bieganie, wspinanie się. O utratę zęba więc nietrudno.*

Konsekwencje przedwczesnej utraty zębów mlecznych

Do przedwczesnej utraty zębów mlecznych u dzieci niejednokrotnie nie przywiązuje się wielkiej wagi. Jednak korzenie usuwanego mleczaka najczęściej nie są jeszcze całkowicie zresorbowane, a zawiązek zęba stałego wciąż pozostaje w początkowym stadium rozwoju. Wiąże się to z kilkoma dość poważnymi następstwami.

Wszystko zależy od liczby utraconych zębów mlecznych, ich umiejscowienia w szczęce, a także od tego, ile jeszcze zostało czasu do wyrżnięcia się zęba stałego. Jeśli są to trzy lub cztery lata, tym bardziej jest prawdopodobne, że dojdzie do **opóźnienia lub uniemożliwienia wyrośnięcia zęba stałego**. – *Utrudni mu to twarda i zbita tkanka kostna, powstała nad zawiązkiem zęba. Z sytuacją odwrotną mamy do czynienia, kiedy czas do przypuszczalnego pojawienia się uzębienia stałego jest dość krótki. Wtedy wyrżnięcie zęba stałego zwykle następuje wcześniej, niż nastąpiłoby to naturalnie* – dodaje ekspertka.

Przedwczesna utrata zębów mlecznych może powodować również **zahamowanie wzrostu kości**

wyrostków zębodołowych. Dziecko, które nie ma zębów, również nie gryzie, a siły wytwarzane podczas tej czynności nie przenoszą się na kości ani mięśnie, co nie sprzyja ich prawidłowemu rozwojowi.

Do jeszcze innych konsekwencji prowadzi utrata dwóch mleczaków po jednej stronie, np. czwórki i piątki. Przy tak rozległych brakach zębów nie działają prawidłowo siły okluzyjne między zębami, które modelują i kierują wzrostem wyrostka zębodołowego. Tym samym przyrost jest nierównomierny i wyraża się w **pionowym nawarstwieniu kości** tam, gdzie nie ma zębów.

– *Przedwczesna utrata zęba trzonowego, czyli piątki mlecznej, zawsze skutkuje domezjalnym (czyli doprzednim) przemieszczeniem się szóstki stałej. To powszechny problem, który powoduje skrócenie łuku zębowego* – objaśnia dr Kamila Wasiluk. Jednocześnie dodaje, co dzieje się w konsekwencji tego zjawiska. – *Może brakować miejsca dla segmentu kłowo-przedtrzonowcowego: trójki, czwórki i piątki stałej. Dochodzi więc do **stłoczeń zębowych**, co szczególnie nieestetycznie wygląda, gdy mamy brak miejsca na kieł i wyrasta on poza łukiem zębowym lub wcale, gdyż z braku miejsca zostanie zatrzymany w kości.*

Przedwczesna utrata zębów siecznych i kłów mlecznych, czyli przednich zębów górnych, sprzyja **słabemu rozwojowi kości szczęk**, a wtedy może dochodzić do **wad zgryzu**. Przykładowo, jeśli szczęka jest niedorozwinięta w stosunku do żuchwy, w przednim odcinku powstanie zgryz krzyżowy przedni (dolne przednie ząbki będą zachodzić na górne).

Kłopoty z mową mogą pojawić się u dzieci z dużymi brakami zębów mlecznych, szczególnie siekaczy przednich. Takie braki nie sprzyjają prawidłowemu układaniu języka na podniebieniu, co za tym idzie, pojawia się możliwość seplenienia międzyzębowego. Z reguły wymaga to 1-2 letniej terapii logopedycznej.

Braki zębowe i wady wymowy oprócz wpływu na zdrowie będą miały też psychologiczny aspekt: dziecko z powodu wyglądu może mieć **niskie poczucie wartości**, być skryte lub nieśmiałe.

– *Naprawdę warto szczególnie dbać o zęby mleczne pociech* – podsumowuje specjalistka z Centrum Medycyny Nowoczesnej Triclinium. – *Higiena jamy ustnej ma takie samo znaczenie na każdym etapie życia.*